

ՊԱՅՄԱՆՔ

ՊՈՒԿԱՐԻԱ

Տարեկան . . 12 Ֆր.
Վեցամսեայ . . 6 "

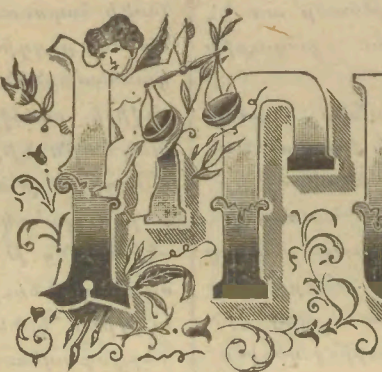
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ

Հիշու թիւ մեկ ծրարով
Տարեկան . . 14 Ֆր.
Վեցամսեայ . . 7 "

ԱՄԵՐԻԿԱ

Տարեկան 2.60 Տոյար
Վեցամսեայ 1.50 "
Կ Ա Ն Խ Ի Կ

Երանոցման տոհմը
20 ւանդիւր

Լ Ր Ա Փ Ի Ր

Ա Ջ Գ Ա Յ Ի Ն Ե Ի Ք Ա Ղ Ա Ք Ա Կ Ա Ն

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԵՆ ԶՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ

ՀԱՍՏԵ

Rédaction du journal

„Iravounk“

VARNA (Bulgarie)

Michitaris
Vienne

дакция

на вѣстникъ

„Иравункъ“

ВАРНА

Գրութիւնք եւս
չեմ տրոշիք

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

Թ Ի Ա Պ Ա Ր Տ Ի

Բ. Հ Ա Տ Ո Ր Ը

Արտասահմանի ընկերացութեանը կողմէ այնչափ անհամբերութեամբ սպասուած այս Բ. հատորն կը պարտաւորէ երկարատեւ թեան Բ. եւ Գ. մասերը ոչ կը վերջանայ .

Ա. հատորը (Ա. մաս) կը թողնուի 162 երեսներէ զին 1 Ֆր. Բ. « (Բ. Գ. մաս) » 432 « 2 «

10 օրինակի դրամ դրժողը 11 օրինակ կը ստանայ.

դիմել Ի Ր Ա Ի Ո Ի Ն Ք Ի խմբագրութեան եւ մեր ծանուցած ծակալներուն,

ԳԱՐԵԳԻՆ ԶԻԹՃԵԱՆԻ
ՅԵՂԱՓՈԽ. ԿՏԱԿԸ

Ջերմեանդ ու երկիւղած յուզումով մըն է որ հոս կը զետեղենք Գարեգին Զիթճեանի վերջին նամակէն քաղուած հետեւեալ հատուածները :

Ըսինք այդքէն որ մեր անմոռանալի ընկերը՝ անվերջ ու անհուն կամարաւորութեամբ մը, գնաց, գիտակցաբար նետուեցաւ իր կեանքին սպառնացող վտանգին առջեւ, առ ոչինչ համարեալով իր ընկերներուն ու զինքը պարզ-նկերուն թախանձագին զոհաբերութեանն ու անձկագին ազդարարութեանն :

Անո՛նք որ չի ճանչցան Զիթճեանը՝ անոնք պիտի տեսնեն իր այս վերջին խօսքերուն մէջ՝ թէ ի՞նչ մոլեգին տեսլապաշտութեան, յեղափոխական ի՞նչ ամենի հաւատքի եւ ի՞նչ գերագոյն անձնութեան ընդունակ էր իր մեծ, մաքուր, խանդավառ հոգին : Իսկ անո՛նք որ ճանչցան ու սիրեցին Զիթճեանը, անո՛նք որոնց սրտին մէջ Զիթճեանին ձայնն ու նայուածքը մըլ-ուեցան, անո՛նք որ պիտի չի կրնան երբե՛ք մոռնալ Զիթճեանը՝ անոնք պիտի տեսնեն նորէն իր այս հուսկ խօսքերուն մէջ, թէ մինչեւ ո՛ր հասած, մինչեւ ո՛ր ծայրագոյն ու միս-թիքական բոլորանուիրութեանը աճած, բոլորած, բռնկած էր Գարեգինի յեղափոխական հաւատքը՝ իր գործունէ-ութեան այս վերջին շրջանին : Մտիկ ըրէ՛ք զինքը, Մահուան առջեւէն է որ կը խօսի ան՝ անմահութեան յաւիտեանական շնչոտրով :

«Ե... եան կրկին եւ կրկին կը թախանձէ իր նամակին մէջ որ ես առաջ չեմբամ, ես դառնամ. սակայն, ես, գոնէ իմ կողմանէ ընկերկումով, այդ զեռասանները քայլ մը դէպի մեզ չը պիտի քաջալերեմ : Ես յառաջ պիտի

երթամ իրենց դանակին եւ իրենց բռնուցքին առջեւ ու կատաղութեամբ, կիրքով, յիմարութեամբ բարձրացած այդ բռնուցքները, անգին Շահէնին արիւնովը կարմրած այդ դանակները, բարոյապէս գոնէ, պիտի կոխտեմ, պիտի փշրեմ . . .

« Շահէնը սպաննել տուողները Սազունի եւ Արզումանեանին են : Շահէնի սուրբ արիւնը քուած է այդ գազաններուն իրենին . . . ի՞նչ կը զգան, ի՞նչ կը մտածեն Շահէնի ընկերները : Ես չեմ կարծի որ Շահէնը անտէր է . . . ԿՐՆԱՅ ԸԼԼԱՆ ՈՐ ԻՄ ԱԼ ՎԵՐՋԻՆ ՆԱՄԱԿՍ ԸԼԼԱՅ ՆԵՐ-ԿԱՅՍ : Կրնայ ըլլալ որ դաւադիրները իմ ալ անշնչանալուս վրայ կատարեն դեպքին խրախուսք, ՈԱԿԱՅ ՆՍ ԿԸ ՀԱՒԱՏԱՐ ՈՐ ԳՐԾԱԿԸ՝ ՈՐՈՒՆ ՏԱԿ ՄԵՆԲ ԿԻՅԱՆԻ ՄԻՇՏ ԶԻՆԲԸ ԲԱՐՁ-ՐՄՅՈՂ, ԶԵՌԲԵՐ ՊԻՏԻ ՈՒՆԵՆԱՅ . . .

« Միշտ պէ՛տք է կրկնեմ, թէ Հայ Յեղափոխութեանը մարտագործունի պէտք ունի, բարձրացուելու պէտք ունի, խելքի, խոհականութեան, փորձառութեան եւ մանաւանդ իրա կա-ն ու թէ ես նա ճամբուն մէջ մտնուելու պէտք ունի : Հայ Յեղափոխութեան բարեկարգութեանը շրջանին մէջ եմք : Հինքը, «ուղղափառները» կրօնական հաւատաքննութեան համամասն եւա-տաղի հալածանք հաներ են մեզի դէմ : Բարեկարգութեան, մաքրագործումի, ուղղելու գործը խանդաբերուն, ձայնը խեղդելու համար մահ կը փչեն մեզի դէմ : ՏԵՂԻ՞Ս ՏԱՆԻ՞Ս՝ ՈՐՈՒՆՅԵՆԻ ԿԸ ՍՊԱՆՆԵՆ ՄԵՋ, — ՏԵՂԻ՞Ս ՏԱՄ՝ ՈՐՈՒՆԵՆ ԿԸ ՈՐՈՒՆՅԵՆԻ ՆԻ ՉԱՒԱԿՆԵՐՍ ՈՐՈՒՆ ՊԻՏԻ ԹՈՂՈՒՆ, — Ո՛Չ :

« Ես իմ ճամբորդութեանս երկար շարքին մէջ քաջալերուած եմ : Հայ Յեղափոխութեանը բարեկարգ, բարձր, ազնիւ, խելացի, փորձուած եւ իրականութեան համապատասխան զիրքի ու վիճակի մէջ գնելու համար

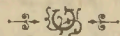
նպաստաւոր հող կայ հայ ժողովուրդին մէջ, ամեն տեղ : Գործող ձեռքեր միայն հարկաւոր են : Հալածանքի, կատաղի մոլեգնութեան, յիմար վրէժ-խնդրութեան դէմ ապառաժ ի պէս կանգնող սրտեր միայն հարկաւոր են : «Բրոքլը» որ լընչանակէ — ուժ, խելքի եւ անվերջութեան միացած — հարկաւոր է, — մանաւանդ խելքի եւ անվերջութեան : Բոլոր բարեկարգութեաններուն վրայ ալ հալածանքի որոտումները, փայլատակումները, անձրեւներն ու կարկուտները ծանրացնել են, բոլոր բարեկարգութեաններն ալ ճշմարտութեան ուժովն ու տոկունութեամբ անցնել են հալածանքի բոլոր դժոխային սպառնա-լիքներէն եւ պատուահաններէն, եւ վերջապէս, ծագել է գեղեցիկ օրը . . . Ովքե՛ր են անոնք՝ որոնք կուրծք պիտի տան հալածանքի բոլոր պատու-հասներուն, մինչեւ որ ծագի օրը գեղեցիկ . . .

« Մանաւանդ ինչ սր դաւաճան-ները ուղեցին խելքի Շահէնի արիւնին մէջ՝ այն մենք աւելի հզօր եւ աւելի բարձր կեցունքե՛ք մեր հրեշտակ ընկերոջ, մեր հերոսագիւր ընկերոջ, մեր թանկագին ընկերոջ ձգած կիսկա-տար գործը աւարտելու եւ անոր յիշատակը բարձրացնելու համար . . . ԹՈՒՆԱԼՈՒ, ԼԻՈՒՆԵԼՈՒ, ԸՆԿԻՅԵԼՈՒ ԺԱՄԱՆԱԿ ԶԵ՛ . . . » :

Ահա՛ Գարեգին Զիթճեանի վերջին խօսքերը՝ իր հաւատքի ընկերներուն, վախճանական ու նուիրական խօսքեր զարս իր առաքեալի, ներշնչուածի, սուրբի արիւնովը գործակցելու մեր խո-ցատուած սրտերուն մէջ . . . Ահա՛ Գա-րեգին Զիթճեանի յեղափոխական կտա-կը . . . Այդք ետի՛ք չէ՛ք ձգել, պաշ-տելի՛ Գարեգին, կտակի՛ հաւատարմի՛ կը մնանք մեր արիւնին մինչեւ վեր-ջին կաթիլը . . .

ՉԱՅՆ-ՀԱՅՐԵՆԵԱՅ

ՆԱՄԱԿ ՀԱՅՐԵՆԵԱՅԻՆ

Հայրենիքի համակներ կամախի եւ շրջակայից վիճակի մասին շատ տխուր իրողութիւններ կը յայտ-նեն : Ահաւասիկ անձնական նա-մակէ մը քաղուած քանի մը տողեր.

Սակէ առաջ խմացած ըլլալու էք Գալուստ Բրոքսոնեանի եղբակա-նին, որ սպաննուեցաւ կառնի գիւ-ղին մէջ, ամենքիս ծանօթ մի քանի քիւրտներու ձեռքով, եւ այսօր ոճրա-գործները արձակ համարձակ կը պատին : Այս մասին կատարաւորութեան զիմու-ցաւ, որ բաւականացաւ միայն բժիշկ

մը զրկել որ հաստատեց 3 գնդակով եւ 3 դաշոյնի հարուածով սպաննուած ըլլալը : Երբ Գալուստ աղան ասդին կառնի մէջ կը զարնուի, անդին ու-րիշ քրդեր Աւագ վանքի Բրոքսոնե-ան ընտանիքի պատկանած ամեն ինչ ոչխար, եգներ, ջորիներ, տան կարա-սինքր կը թալանեն կը տանին : Մի քա-նի օր առաջ Կուրտի քրդեր Ս. Նշան վանքի 3 ջորիներ լեռան պորտէն ա-ռին տարին : անկէ մէկ օր վերջ վերի Բազադէնէն 4 հոգի որ ջորիներով քա-ղաքէն կը վերադառնային, երբ կը հասնին լեռնակ, կը շրջապատուին խուճ մը քրդերէ որք անոնց ջորիները ձեռքներէն կը յափշտակեն : Երբ կը տեսնենք այս սպանութիւնները եւ կո-ղոպուեալները տկամայ կը վերջինք ա-յն դէպքերը որոնք տեղի ունեցան 1896 թուականին եւ որոնց տխուր յիշատակը դեռ չատ թարմ է մեր մըտ-քին մէջ : Ամենքս ալ կը կարծենք թէ ասոնք երկրորդ աւելի մեծ կոտորածի մը ու թալանի մը սկզբնաւորու-թիւններն են որ տեղի կընենան, ժո-ղովստրը ան ու սարսափելի մէջ է : Կը վախնանք գուրտ երեսկ վերջերէն, բայց չենեղով ալ չըլլաւ, խոտի, հունձքի տոնն է : Աստուած մեր վի-ճակին ողորմի : Չը մոռնամ յիշելու որ Թորոմանու ամբողջ գիւղին ոչխար-ները անդիլ երեսի քրդերը (Տէրսիմի) քնցին տարին : Իսկ Թաւրիներէն մի-այն մէկ հօտ մը կըցան տանիլ որ 380 ոչխարէ կը բաղկանար : Եւ ասանկ դէպքեր շարունակ ամեն օր կը պա-տահին, ո՛ր մէկը գրեմ : Գալով զէն-քի, զէնք ընաւ չունինք, ինչպէս պիտի կատարուէր լեռն մեր բոլոր ունեցածները մինչեւ իսկ մեր սախտած փիշիթովը դրաւեց առաւ : Իսկ քրդերը վրանուն կրակ կը թափի :

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

Մ'ի 40 րոպ. թիւին մէջ, «Պարսկաստան» խորագրին տակ, բաւական որոշ մանրամասնու-թիւններ տուած էինք Պարսկաս-տանի եւ ի մանաւորի Թեհրանի եւ Գ.սվրէժի մէջ վերջերս պատա-հած խռովակութեանց եւ շար-ժումներու մասին : Այդ դէպքե-րու մասին իրօ Արմէնիա եւս հետեւեալ թղթակցութիւնը ստա-ցած է .

Յունիս Կի իրիկունը «Թալէպէ»-ներու (ստորաւորաբանութեան ուսա-նող) խումր մը կողոպտեց պարսկա-հպատակ հայու մը խանութը, պատ-րուակելով թէ խանութպանը օղի կը

ծախէ եղեր: Խեղճը այն ստիճան ձեռնարկեցաւ որ ինքզինքը կորսնցուց եւ փոխադրուեցաւ մեծ Մուշթէի տունը: [Հոն] բանտարկուեցաւ առանց իր ընտանիքին հետ հաղորդակցութեան:

Այս մեծ դէպքերու սկզբնաւորութիւնն էր:

Յունիս Ծին մօլլաները հաւաքուած Դավթէի գլխաւոր մզկիթին մէջ վճռեցին գահաժառանգ-նահանգութեան պահանջել սա որոշումներու գործադրութիւնը:

Արտաքսի Դավթէ բնակող հինգ հազար հայերը:

Պաշտօնական ընել անմիջապէս Եւրոպացի եւ հայ պաշտօնեաները որոնք թղթատարական եւ մ. քսային վարչութեանց մէջ կը պաշտօնավարէին:

Գոցել անմիջապէս Եւրոպացիները եւ հայոց բոլոր վաճառատուները եւ խաւովները:

Գոցել վերջնականապէս այն բոլոր վարժարանները, ուր Գորանէ զատ ուրիշ առարկաներ կը դաստիարակուէին:

Եթէ գահաժառանգ-կառավարելը չընդունի, քաղաքը աւարի պիտի տրուի եւ հայոց թագը յարձակում պիտի կրէ զինեալ խուճերէ:

Ապացուցանելու համար թէ սպառնալիքը պարտապէս, մօլլաները առաւելագոյն պիտի կոչուէին մարդիկը զրկած էին քաղաքին այլեւայլ կէտերը ուր կը գտնուէին դպրոցներ եւ կաթնօճիկի խանութներ:

Գահաժառանգ իշխանը ստիպուեցաւ առժամապէս համակերպիլ մօլլաներու պահանջին, մաքսի տեսուչ Պէլ-ճիգացին պարտաւորուեցաւ քաղաքէն մեկնել ընտանիքը եւ հայերը ազգաբարձրութիւն ընդունեցին տուններէն գուրջ չեղնել:

Այս կերպով մեկնային հանդարտութիւն կը տիրէ քաղաքին մէջ, ուր կը պատին մօլլաները յաղթական զինելով թէ իրենց հրամանները ճշգրիտ գործադրուած են:

Շատ հաւանական է որ պահ մը չփոթած քաղաքական վարչութիւնը իւր դիրքին տէրը պիտի ըլլայ եւ մոլեռանդ կղերականութեան մը վտանգաւոր քանակութիւնը պիտի կրնայ կարգի բերել:

ՍԵՐՊԻՈՅ ՆՈՐ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

Պիկիւս 24 յունիս

Բաղդին անիւր առանց բացառութեան ամենուրեք համար կը դառնայ. մարդ երբեք թող չը պարծենայ իւր ներկայով եթէ ըլլայ ան փառաւոր, եւ կամ թո՛ղ չը յուսահատի ու տրտմի եթէ անթափուր կամ մութ է. բոռէ-ները մեծ յեղաշրջումներ առաջ կը բերեն, եւ անա՛ Սերպիոյ արքունեաց կրած մեծ փոփոխութիւնը ապայոյց մ'է այս մեծ ճշմարտութեան:

Օպրենովի գերդաստանին վերջաւորը Աղէքսանդր Ա. իրեն տէր եւ թագաւոր համայն Սերպիոյ կը խորհարար իւր գահին վրայ. երբեք չէր խորհիր թէ անկեղծութեան անակնկալ մը յանկարծ պիտի տապալէր զինք եւ պիտի թողուր այդ ճոխութիւնը, փառքն ու պերճանքը անոր սր իրեն համար ամենատեսիլ էր: Գարածօրճէվի անունը մըմալը բաւ էր անհատի մը համար ամենածանր պատիժներու ենթարկուելու: Եւ զարմանալի չէ՝ միթէ որ փոխան Օպրենով:

վիշի այդ անունը կը տիրապետէ այսօր Սերպիոյ:

Յունիս 2ի երկուշաբթի օրուան ազդ. ժողովը այդ նախատուած քարտեզին վրայ ըրաւ, 45 երկար տարիներ իւր ծննդավայրէն հեռի ու ցարդ ի ժընշվ ընկող իշխան Բէթար Ա. Գարածօրճէվի Սերպիոյ թագաւոր հռչակելով, անմիջապէս պատուիրակութիւն մը կը զրկուի հոն, որպէսզի ծառայելով իրենց նորընծայ թագաւորին հրաւիրեն զայն ի գահն արքայական ի Պէլկրատ:

Նոր թագաւորին գալուտան օրը որոշուեցուն պէս թաղապետութիւնը հիւրընկալութեան եւ այլ զանազան ծախուց համար 200,000 տինար յատկացուց: Տեղացող անընդհատ տեղատարափներու պատճառաւ պատրաստութիւնք երբեմն ընդհատուելով, ստիպուեցան գործաւորները Յունիս 10ի գիշերը իսկ ելել տարական լուսով աշխատեցնել: Յունիս 11ի առաւելուն ամէն ինչ պատրաստ եղաւ: Ամբողջ քաղաքը գործադարձուած էր արդէն. եւ սակայն կայարանէն ոկսեալ մինչեւ մայր եկեղեցին շատ գեղեցիկ տեսարան մը կը պարզէր: Մեծ պողոտային 2 կողմերը, եռագոյն դաւարաւոր գրօշնրու միջեւ Սերպիոյ զինանշանները կը տեսնուէին ամեն տեղ. տարբեր տարբեր ձեւերով շինուած ու խոստովից վերտառութիւններով օժտուած յաղթական հինգ բարձրաբերձ կամարներէն երկուքը՝ որ քաղաքին ճիշտ կետրոնն էին, մասնաւոր խոնամքով պատրաստուեցան. միոյն ճակատը դրուած էր թագաւորին գահակերտ կիսաբաւնը. իսկ միւսը արքայական թագը կը կրէր:

Նախարարութեան եւ ոստիկանապետութեան կարգադրութեան համաձայն ժողովուրդը Յունիս 11ի տուտուեան ժամը 8ին սկսաւ խոնարհել եւ սալարկներու վրայ տեղի գրաւել. զպրոցական աշակերտներ եւ աշակերտուհիներ, զանազան ընկերութեան անդամներ, տարբեր տարբեր եւսմութեան կայարանէն սկսեալ մինչեւ եկեղեցին տեղեր էին գրաւած, որոնց ամենահետաքրքրականը գնչուներու ընկերութիւնն էր իրենց երաժշտական խումբերով որոնք եւս փութացած էին այլոց հետ ուրախութեանց մասնակցելու եւ իրենց նպատակութեան սեւերախաղաղութեան զգացումները յայտնելու յոտս արքայական գահոյցի:

Կայարանին ժամացոյցը 10 զարկած էր, երբ թնդանօթները կ'աւելանէին Սերպիոյ վեհ. թագաւորին ժամանումը: Կայարանը կը գտնուէին օտար 3 տէրութեանց այսինքն Աւստրիոյ Ռուսիոյ եւ Պուլկարիոյ ներկայացուցիչները, առժամանակեայ նախարարութիւնը եւ միջակայնի սպիտակազգեստ մանկամարդ հիւրընկալ ազգական խմբակը, հոն բարեգոյտեան եւ աղ ու հացի արարողութիւնը կատարուէր վերջը թագաւորը արքայական համազգեստով սուղեւէն ու ետեւէն 100ի մօտ թիկնապահ զօրքերով չըրջապատուած, Տօքթ. Ավագուտովի իւր քովը առած քառաձի կառքով սկսաւ յամբարար յառաջանալ զէպի եկեղեցի, կեցցէ՛ն երբեք որոտընդոտ աղաղակներու մէջ, ժպտալիք զէմքով չը խնայելով տալու ալ ու ձախ իւր արքայական ողջոյնները:

Ժամը 11ը քառօրէ չէր անցած վերադարձաւ նոր պալատը, որ Նորին Վեհափառութեան յատկացուած էր: Հոն ճաշելէ եւ քիջ մը հանգստանալէ վերջը, կէս օրէն ետքը զօ-

րապետի համազգեստով եւ պտղով թիկնապահի մը ընկերակցութեամբ առանձին կառքով պտոյտ ըրաւ քաղաքին չրջակայքը:

Յաջորդ օրը 12 Յունիս, առաւելու ժամը 8 ու կէսին Սքուրչինայի առջեւ կատարելով օրինական երգումը, քաղաքէն ժամ մը հեռու Պանիցա կոչուած հրապարակը պնաց դիտելու զինուորական անցքը, որ խիստ գեղեցիկ եղաւ. հոս ներկայ էին նաեւ Աւստրիոյ եւ Պուլկարիոյ զինուորական կցորդները համազգեստներով:

Հարժէ շիտակը դրուատիք կարգաւ ներկայ թագաւորին ազատամտութեանը եւ համարձակութեանը մասին. փառասէր չէ հրդէ՛ք, գրեթէ ամէն օր զատ զատ թիկնապահ մը առնելով պտոյտի կելլէ. ուրբաթ օրն էր թփածիւնէր բլրակին վրայ ուղած էր ժողովրդեան հետ պարել. առջի օրը առաւօտուն կանուխ շուկան կելլէ ծպտեալ միւս միւսակ տեսնելով գիւղացի մը որ կեռաս կը ծախէ կը մօտենայ ու գինը կը հարցնէ, գեղացին գինը կըսէ եւ սակայն թագաւորը չառնէր տաւար կելով թէ սուղ է, պղղացին չի գիտնալով թէ որու հետ է գործը, «Ինչպէս սուղ է պարոն գիտէ՞ք թէմենք այս ձմեռ որչափ նեղուեցանք, քաղաքը մտած ատենս առանտոգ տոյի եւ հոս ալ տակաւին տեղի վարձք պիտի տամ եւլն» ըսելու չը մնար, տղաքը անդին ճանչնալով «կեցցէ՛ք» պոռալուն պէս, թագաւորը կծիլը կը գնէ կերթալ: Բանտերը ինք անձամբ այցելեց, ու շատ մը զատապարտեալներ ազատ արձակուեցան: Վերջապէս կը տեսնուի թէ այս նոր թագաւորը մեծ օրհնութիւն մը պիտի ըլլայ Սերպիոյ եւ փառք Սերպիացիին:

Երուանդեան

ՊԵՆԿԱՏԻ ԱՐԻՒՆԱՆԵՐԿ ՊԱՆԱՏԸ

(Շար. Աստուր յ. 16 եւ վերջ)

Իսկ 41) հոգիէ աւել բաղկացեալ մասը յանկարծ պալատին դէմի նեղ փողոցէն ելլելով, պալատին առջեւի ալ դռնէն ներս կը սպրդի, զոր հարկաւորները մը կրկին ներսէն բացած էր. չը մտնամ յիշելու. թէ որով ներսը պալատին մէջ ալ մտած էր. երկու հարկի րապետ գերգնդապետ մը եւ իրենապետ մը երգուեալներէն էին. որոնք մեծ դեր են խաղացած խնդրոյն մէջ ինչպէս յայտնի է: Դաւաղիքը պալատին մէջի պահականոցին հարկ րապետը խաբելով լոկողացած են իւր տեսած են թէ հակառակ (ափիւնախառն զանիկներու ազդեցութեամբ) թմրութեամբ եւ գինովութեամբ ուղած է գեր խաղաղ:

Նոյնպէս խաբած է իւր զօրքերը հարկաւորները որ պալատին մէջ գտնուող զօրաց հակողն էր. իւր թէ այդ եկողները, ուրիշ կողմէն սարգուած դաւադրութենէ մը թագաւորին եւ թագուհին ազատելու համար են եկած. այս երկու զօրութիւնները կաշկանդելով սպահով ըլլալէ վերջը կը դիմեն պալատին գլխաւոր գիկնապահ զօր. Լաղար Բէթրովիչին ննջատեղեւոր, եւ կը խնդրեն պահակ զօրքէն որ իսկոյն արթնցունէ իւր տէրը, եւ սակայն յիշեալը կընդդիմանայ եւ գէնքի կը դիմէ. ամբոյնը նոյնհետեւ տեղն ի տեղ կը փռէ զայն եւ անա այս առաջին պայթումը կ'ըլլայ ի պալատ:

Զօրապետը կարծես այդ ուժանակի հարուածով կը ջախջախեն դուռը եւ ընդդիմադիր զօրապետն ալ կանհետացնեն: Դերգնդապետ Նասմովիչի առաջնորդութեամբ ամբոյնը պալատին նիքոսենեակները կը գիմէ՝ փնտռելու թագաւորն ու թագուհին. ներսի պահակ զօրքերը չեն ուղեր ըսել անոնց թագաւորը, կ'ընդդիմանան ու կ'սպաննուին. ամէն կողմ տակն ու վրայ կ'ընեն, չին կ'ընեն գտնել: Դերգնդապետ մը կ'ելլէ դուռ թագաւորը չընպանուած ու չը գտնուած մինչեւ. անգամ պալատը զօրաց թագաւորին եւ թագուհւոյն սպաննութեան լուրը տալով «կեցցէ՛ք Գարածօրճէվի» պոռալ կը հրամայէ, որպէսզի առաջը առած ըլլան ու եւ պատահականութեան: Սուղաբերութիւնը կը շարունակուի ու վերջապէս ժամը 3/2 ի ատենները նեղ նրբանցքի մը մէջ գորգէ վարադոյրի մը ետեւ. գրեթէ կիսամիկ պահուած կը գտնեն Սերպիոյ թագաւոր Աղէքսանդր Ա. իւր սիրելի Տրակային հետ, որք գրեթէ 2 ժամ մնացած էին հոն եւ բոլոր թարգմանութեան շուրջ, հոն է որ կը մեռնի գերգնդապետը Նասմովիչ ձախողութեան մը հետեւանօք: Թագաւորը Տրակային հետ թագստեցէն ելլելով, կուգէ խոսք առնել թէ իր անձին վնաս մը պիտի չիտան. սակայն ամբոյնը փնտռելէն յօդուած կատաղաբար կը յարձակի Տրակային վրայ: Աղէկ-սանդը Տրակային օգնութեան վազելով կուգէ զայն իր երկու բազուկներով պաշտպանել. եւ իսկոյն երկու ձեռաց մատներուն եւ գլխուն վրայ թուրի հարուածներ կատանայ. անզուսպ ամբոյնը թուրերու եւ 6 հարուածներ հարուածներով գետին կը տապալէ երկուքն: Յօշոտեալ մարմինները զինուորական չը պատահանէն վար պալատին բակը կը տեսնէ. ուրիշ կը փոխադրուին յետոյ միւս հինգ դիակներուն հետ լուացարան մը եւ հոն (պաւլի խաբիթ) վրայի վրայ կը կուտակուին:

Զինուորական Տրակայ յոգիչ կերպով կատարելէ վերջը իրերը տարբեր կերպով կը հասկըցունեն, նախ պալատը պաշարող զօրաց ու ապա ժողովրդեան, իւր թէ առաջարկած ըլլան թագաւորին եւ թագուհւոյն որ հրաժարին. թագաւոր այս առաջարկութիւնը չ'ընդունելով զինուորը թեան կը դիմէ, բայց վերջապէս հակառակ բաղձանաց թէ թագաւորը եւ թէ թագուհին կը մեռնին:

Թէպէս Զատիկէն 15 օր տուտուցոյցի տեսն ու այս դէպքէն 2 օր առաջ Պէլկարաի Երգեղիկ խմբին համար յիշուելիք չէնքին հիմնարկութեան ատեն ուղուած է գործադրել տարբեր տարբեր ծրարներ, եւ սակայն յետագուած են նկատելով թէ ատոնց գործադրութեամբ բաւական արիւն պիտի թափէր, եւ շատ օտարահայտակներ ալ զո՛ր պիտի երթային, որ կրնար վնասակար ալ ըլլալ Սերպիոյ համար: Անորոշ ժամակի մը համար յետագուած այս ծրարքը յանկարծ վարձադրուած է, երբ այս անձնութիւններու կողմակիցութիւնը պալատէն լսած է թէ Աղէքսանդր գահաժառանգի խնդրոյն համար իրեն հակառակող անձերուն անուանց ցանկը պատրաստած է ու 2 օր վերջը նենգութեամբ մը պիտի ոչնչացնէ զանոնք հետեւեալ կերպով. երկու օր վերջը ժամանիլ համար քաղաքէն հեռի տեղ մը պտոյտի պիտի ելլէ, հոն անձանթը զատարկապարտէ մը յարձակում պիտի կրէ, զայն պիտի ձերբակալեն ու այդ անուանց ցանկը ծոցէն գտնեն:

Լով, յայնժամ իրաւունք պիտի ունենայ իր գործին սրգելք հանդիսացողները չարաչար մեղմելու:

Սպաննութեան յաջորդ օրը Մայիս 29 Հիգլ, առաւօտ ամենուրէք ուրախութիւն կը տիրէր, պաշտօնատուները, զօրանոցները, պահականոցները վերջապէս առանց բացառութեան բոլոր քաղաքը դրօշադարձուած էր. գին, որակեալ եւ զօրքերը ամիջապէս իրենց գլխարկներուն ճակատը գրուած Ա. գիրը բացուելով կը նետեն, եւ վարդերով ու դալարներով կը զարդարեն իրենց գլուխները. ալ չէ կարելի տեսնել եւ ոչ մէկ տեղ Աղէկ-սարգի եւ Տրակայի պատկերները, զօրքերը կեցցէ Գարածօրճէվի կաղապակին:

Հետաքրքիր ժողովուրդը մեծէն մինչեւ փոքր հակառակ տեղացող անձրեւներուն պայտաւ կը դիմէ տեսնելու ինչ որ պատահած է. Նախ կը տեսնէ հետեւակ ու ձիաւոր զօրքեր, «Գարթէճ եւ կրքնատա» անուանեալ թնդանօթներ, ու ապա ներկնաւէր հին պալատը, որուն դրսէն միայն մի քանի կոտրած պատուհաններ կը տեսնուէին, պարտեզը կը գտնուէր սուրի պատեան մը եւ զինուորական գլխարկ մը:

Նոյն առաւօտուն Լիւսպա Ժիվ-քովիչ անուամբ խիստ ժողովրդական փաստաբան եւ հրապարակագիր արժանաւոր տեղերը ատենախօսութիւններ ընելով ժողովուրդը հանդարտութեան հրաւիրելէ վերջ, կը պատուիրէ որ չը լսողներուն տանայ մեծ աւետիսը. պէտք է գիտնալ նաեւ թէ այս անձը որ անչափ կը սիրուի ժողովուրդէն իր արդար գրչին ու յանդուգն ատենախօսութեանց համար 3 տարի առաջ չղթյալակալ յաքսոր էր դրկուած. եւ սակայն այսօր դատական նախարար ընտրուեցաւ. դէպքին յաջորդ օրը կազմուած ծոբթ. Ավաբուսովիչի ատենամանակեայ դաշխիւնին մէջ:

Ժողովրդական, ազգայնական եւ կարող անձերէ բաղկացեալ այս առժամական զանվճը խիստ խելացիօրէն վարեց ու կառավարեց Երկիրը. Ամբողջ Սերպիան խաղաղութիւն տիրեց. ժողովրդին մէջ բնաւ դժգոհութիւն մը

չը լսուեցաւ, եւ անյեպաղ մոռցուեց եղաւ անմիջապէս. Թագաւորին եւ Թագուհւոյն ննջեցեալները աննշան կերպով գիշերանց փոխադրած են մօտակայ եկեղեցի մը եւ հոն ըստ օրինի յուղարկուորութեան արարողութիւնը կատարելէ վերջը. Աղէք-սանտրի եղբօր Սէրկիէ իշխանին քովը ի հող յանձնած են զանոնք կէս գիշերին, լուիկ միջիկ, մինչ ժողովուրդը յուղարկուորութեան փառաւոր հանդէսներ տեսնել կերեւակայէր: Ու ահա այսպէսով ջնջուեցաւ ու մոռցուեցաւ Օպրէնովիչ անունը:

Պելլիւս

Պ. Ն.

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԱԶԹԱՄԱՐԷՆ թղթակից մը հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդէ Սոքրանդակի:

«Տասը դարերէ ի վեր գոյութիւն ունեցող Ազթամարայ Աթոռին առաջին կաթողիկոսը եղած է Եղիշ Կաթողիկոս ու վերջինը Սալաւոր Ռաշտուհի, ունեցած է 114 Կաթողիկոսներ որոնցմէ զԹաղապարս չլիտ քիչերը գործունեայ եւ անձնուէր հովիւներ նշան են. այժմ ունի 20 ի չափ թեմեր՝ 700 ի մօտ աւան ու գիւղերով 35 չէն կամ կանգուն վանքերով 700 ի չափ աւան ու գիւղերէն մէջ հազիւ 100 ի չափ քահանայներ կան՝ մեծ մասամբ տգէտ: Ամբողջ Ազթամարայ թեմին մէջ՝ որ պարարտ ու պատրաստ հող է ալաղաւան սերմնացաններու, հազիւ 35 ի չափ անուանական դպրոցներ կան, 2ը Ամերիկացւոց ծախքովը եւ բողոքական քարոզիչ-ուսուցիչներով կրօնական եւ կրթական տեսակէտով այսքան յետ ընկած թեմի մը մէջ, գարմանալի չէ տեսնել հանրային բարոյական անկում ու վատթարացում, ուսման եւ կրթութեան անտարբերութիւն մը, կրօնական զգացման սառնութիւն, մայրենի կրօնն ու եկեղեցին փոխելու հակամարտութիւն, բնական կանոնները եւ սրբութեան տես-

ղատութիւն, ամենական կապերու քայքայում, ապօրէն կենակցութեան աճում վարուց ու բարուց ապակապութիւն եւն. Իրաց այս վիճակն առաւել քան երբէք պերճախօս է կոչուած ընելու Կեդրոնական վարչութեան գթութեան եւ խորին ուշադրութեան, յայտարարելով թէ հարկ անհրաժեշտ է խոկար, հողաւ եւ անյապաղ դարման մը հայթայթել Ազթամարայ Աթոռին ու թեմին՝ ընտրել տալով արժանաւոր Կաթողիկոս մը, զարգացեալ, փորձ, տաղանդաւոր եւ ազգայնական որ այս Աթոռն ու թեմը կանգնելու, նորոգելու ձեռնհասութիւն ունենայ:»

ԱՄԲԻԲԵՐԴԷ Պատրիարքարան քաջամ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Մոշի տեղապահ Տ. Սոքրով Մ. Վ. առաջնորդ ընտրուած է: Այս եկեղեցականին քանի մը օր առաջ ալ Բաղուի առաջնորդ ընտրուած ըլլալը կը ծանուցուէր: Այժմ ընտրեալին եւ Պատրիարքարանի կը մնայ այդ երկու վիճակներէն մէկը ընտրել:

ՊԱՍՍՈՅ Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութիւնն մոմարանապետն ալ պաշտօնանկ ըրած է: Ինչպէս կը տեսնուի, Հիւանդանոցին մաքրագործութիւնը սկսած է պաշտօնեաներու փոփոխութեամբ. կը մաղթենք որ Թուրք կառավարութեան սովորութեանը նման զեղծարար հին պաշտօնեաներու տեղ աշխատութեամբ նոր զիջմարտներ չը գործին:

ԱՄԵՐԻԿԱ Տեար Թ. Ս. Թալչան-ճեան 20 ոսկի նուիրեր է կարօտ ուսուցիչներու նպաստելու համար Պոլիս հաստատուած Օղնութեան Ուսումնարան:

ԿԻԼԻԿԻՈՅ Տ. Սահակ Կաթողիկոսը իր թեմերէն զատ բոլոր Ս. Եջմիածնի թեմերուն եւ Պոլսոյ եկեղեցիներուն մէջ կարգացուելու համար կողակներ զրկած է. բայց Պատրիարքարանի վարչական ժողովները այդ բանը իրաւասութեան սահմանէ չելուծ նկատելով չեն արտօնած կոնտակներուն ընթերցումը:

ՍԵՐՊԻՈՅ Նիշ քաղաքէն յունիս 22 թուականաւ Պէլլիւսի թերթերուն կը գրեն թէ ճեպընթաց կառախումբը Նիշէն մեկնելու ատեն, ճամբորդ հայ

երիտասարդ մը վակօնէն ինկած է եւ չորեկանքին տակ մնալով երկու սրունքները կտրուած են ասորէն: Սեղծ հայր անմիջապէս Նիշի հիւանդանոցը փոխադրուեց է:

Մեր մասնաւոր թղթակիցը հայու մը այս դժբաղդութիւնը մեզ հաղորդելով կը խոստանայ անոր անունը, ծննդավայրը եւ ուրիշ պարագաները իմանալով մեզ տեղեկագրել:

ՊՈԼԻԿԱՐԻՈՅ Պատր. փոխանորդ Գեոր. Ս. Հայրը անցեալ շաբթու Սիւրիսի երթալով, տեղւոյն ազգայնոց խանդավոտ ընդունելութիւնը վայելած է: Առաջնորդութիւն հաստատուելու խնդրոյ մասին Սիւրիսեցւոց եւս միաձայն հաւանութիւնը ստանալով, ու թ օրի չափ տեղւոյն Ազգ. հաստատութեանց կացութիւնը քննելէ եւ ժողովուրդը հոգեւորապէս միաթարելէ յետոյ, յունիս 26 ին. կրկին չորեանաւ նստած եւ Ռուսչուք վերադարձած է:

ԶԵԹՈՒՆԻ մէջ հիւանդանոց չինելու համար Ալէքսանդր Գարաճա անունով յոյնի մը 4000 ոսկի նպաստ տալու լուրը՝ որ արտատպուած էր «Արշայոյս»էն, չէ կարող մեզ ուրախացնել, քանի որ այդ նպաստը Կիլիկիոյ մեր Զէյթունին համար չէ, այլ Գահիրէի Զէյթուն կոչուող մէկ արուարձանին համար:

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

— 3 —

Վառնայի հայութիւնը, առանց կուսակցական խտրութեան, իր բարոյական պարտքը մասամբ կատարած ըլլալով դէպի հայ յեղափոխութիւնը եւ ընկերական ձեռքերով սպաննուած Միսոն եւ Զիթճեանը, եւ նկատի ունենալով որ եղբայրասպանութիւնը ամենակորստաբեր երեւոյթներէն մէկն է մեր հայ յեղ. կիանքի մէջ, կառաւարկէ արտասահմանի հայութեան ձայն բարձրացնել եւ բողոքել այդ ոճիրներուն դէմ, անոնց ազեղաբեր շարունակութիւնը անհրաժեշտօրէն արգելելու համար:

Յանձնախումբ

Թ. Կ. Ճանկիրչեան, Թ. Գոշրպիւրեան ֆ. Հալաճեան, Վարդո, Կ. Նիզամեան
Վառնա, 22 Յունիս

ԾԵՐՈՒՆԻ ԵՈՅՈՒ ԿԸ ՆԱՅԻ...

Երբ կը յիշենք մեր հայրերը, պապերը, աղ-գակահները, հայրենիքի ազատութիւնէն առաջ, ազատութեան անոյշ ճառագայթները գեռ իրենց աչքերուն չըղած՝ անգիր աշխարհ գնացած, յաճախ միտքերնէս կանցնի. ինչ պիտի լինէր աղեւօք անոնց դարմանը եւ հրճուանը եթէ, հրաշքով մը իրենց յաւիտենական քունէն արթննալով գերեզմաններէն ելնէին եւ իրենց շուրջը դիտէին. ո՞րքան ապշած պիտի մտային գերեզման չըջապատող անձանօթ, անհաստալի բաներէն եւ իրենք գիրունք օտար զգային:

Անոնք սակայն յարութիւն չպիտի առնեն, դժբաղդ ոգիները, եւ չպիտի վայելին ազատութեան հրաշալիքները, որոնց մենք ալ սովորած՝ հիմա անտարբեր աչքով կը նայինք եւ զորոնք անոնք իրենց ամենէն վեղեցիկ երազներուն մէջ իսկ չեն հրազած...

Ո՛չ, անոնք չպիտի յարութիւն առնեն: Ո՛չ մէկը յարութիւն չէ առած:

..

Կար սակայն մարդ մը որ ազատարար պատերազմէն քիչ առաջ մեռած էր եւ որ ոչ թէ յարութիւն առաւ, այլ յարութիւն առնողը մը զարմանքն ունեցաւ ի տես ազատուած Պուլկարի, առանց քաշելու հիպոթափութիւնները մեր կենդանիներու, որ կը տեսնենք...

Այս մարդն էր ութսուն եւ չորս տարեկան ծերունի Եոյն:

Իսթըրի կիրճին վրայ՝ Սթարա-Բլանինայի բարձր, ծառախիտ դառիվայրի մը մէջ կորսուած, քոնի մը խրճիթներէ բաղկացած հեռաւոր գիւղակի մը մէջ կապէր:

Այս ծերունի Եոյն, պարզ այլ արթուն, գերութեան դիմադրական կեանքը քաջած իր ամբողջ նեղութիւններով, տեղեկութիւններով եւ անյուստութեամբ, վաթսու եւ չորս տարեկան հասակին մէջ իր հայրենի գիւղը յանկարծ կուրսանալու դժբաղդութիւնն ունեցեր էր, ճիշդ ուսուցիչական պատերազմին բացուելու ատեն:

Նա կենդանի մնաց, բայց մեռաւ կեանքի համար, լոյսին համար, սրտին մէջ անչէջ գաղտնի հրայրքով տեսնելու «պուլկարական» — այսպէս կը կոչէր նա ազատ Պուլկարին:

Հողուոյն մէջ կապէին միայն սեւ անցեալի պատկերներ, իր ծերունի արթուն յիշողութեանը մէջ կը դառնային գերութեան մութ յիշատակներ, ահարկու եւ գէշ յիշատակներ: Մտքովը կը տեսնէր յստակ, ինչ որ տեսած էր ատենօք աչքերովը, խաւարին մէջ իրեն կերակային կարմիր ֆէսեր, փաթթոցներ, խարազան, վարազ թիւրքեր վարազ գէմքերով, գերութեան երկար գիշեր մը, անոյս եւ տխուր, անոր մէջ ծնած եւ անոր մէջ մեռած:

..

Պալքանի այս այն ատեն ամայի լեռներուն մէջ պատերազմի արձագանքը հաղիւ թէ հասաւ: Պատերազմը սկսաւ եւ լնցաւ առանց նոյնիսկ ատոր

թողելու հնչելու իսթըրի անմատչելի կիրճին մէջ:

Պուլկարի ազատուեցաւ:

Երբունի Եոյն եւս ազատուեցաւ, ըսին իրեն:

Բայց նա կոյր էր, ազատութիւնը չէր տեսնել, ոչ ալ շօշափելի կերպով կզգար:

Ազատութիւնն անոր համար այս բառերով կը բացատրուէր.

«Ա՛լ թիւք չկայ»:

Եւ նա կզգար որ ա՛լ չկայ:

Բայց կը մըմտէր տեսնելու «պուլկարականը» եւ հրճուելու:

Իր պարզամիտ գիւղացիներուն մէջ, անոնց խօսակցութեանց, անոնց մտածումներուն մէջ, ամենաշօքեայ կեանքի հոգեւոր մէջ, մասնաւոր նոր բան մը չէր գտար: Միշտ նոյն մարդիկ, նոյն կիրքերով թշուառութիւններով եւ աղքատութեամբ, ինչպէս եւ առաջ: Միեւնոյն աղմուկը կը լսէր զինեան մէջ, միեւնոյն գիւղական կոխները, միեւնոյն պայքարը պէտքերուն եւ ընտելեան հետ՝ այս աշխարհին հեռացած կորսուած, անբերելի անկիւնը: «Ո՛ր է պուլկարականը» կը հարցունէր զարմանքով, նստած շուքին մէջ ծուռ կողմերներուն ճիւղերուն տակ, անկենդան հայուածքը տարածութեան մէջ յատած:

Եթէ աչք ունենար, պիտի թռչէր արծիւի պէս, գիտնելու թէ ինչ կայ նոր աշխարհի մէջ:

— Հիմա՛ ըլլալու էին աչքերն, կը մտածէր դառնութեամբ:

Ի. Վազով

(Շարունակելի)

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹ

ԹԻԻՐԻՍ

Էրզրում վիսայթինտե պախուսուս Գեմալ գազարնտա թէք. րար Գիւրտէրին վահշիկիւերի թէհէմիւլ օլընմալաճադ տէրէճէյէ կէլմիշ օլտըղը Էվրոքա կազէթալարըն հազարգլարընտան մատա իշպու նամէրօմըղըն իւք սահիֆէսինտէ նէշր իթտիկիմիդ խուսուսի մէքթուկ սուկիշի պիր թարգլէ նազլ իտէյօր: Մաքէթոնիա վուգաթլարը Էրմէնիստանը տախի մուգտարը պ իտիյօր: Թիւրքիսնըն պաշընա իսապէթ իտէն հէր պիշ ֆէլաքէթտէն իւք տէֆա Էրմէնիլէր ճէֆանապ օլուրլար: Էթէթտէն պէրա պուտէ պիզիմթալէհի մէքուսումըլ իզիթտասընտան տըր:

— Բէթրսպուկտան յունիս 27 թարիխէ Թաւնա վէրիլէն պիր թէլէկրաֆա կէօրէ, Գիւրտէրին թէգէիգաթընտան էզիլմէքտէ օլան Էրմէնիլէրին ահվալի իւզէրինէ Պապը Ալինին տըգգաթընա տալէթ էյլէմէք իշիւն՝ Բուսիա տիկէր պազը տէվլէթլէր իլէ պիր իթիլաֆ հուսուլա կէթիթմէք թաապվուրընտա պուլընյօրը մըշ գիրա Գիւրտէրին իխթիլալ գալտըրմալարը Մաքէթոնիատա իսլահաթըն լճրասընա մանի օլմադ մաքսէտինէ հաճ օլընըյօր:

— Իզմիրտէն «Էնֆօրմասիօն» ա հազըլան պիր մէքթուկ շու հօլտա մալիւմաթ վէրմիշտիր: «Իզմիր էհալիսի հէյէճանտա պուլընյօր: Էրմէնի քօմիթաճըլար կիւնտիւզ կէօղիւ իլէ հիւքիմէթ բօլիսլէրինի վէ խաֆիլէրինի գաթլ իտէյօրլար: Խաֆիլէրին իխպարլարը իլէ պիր չօգ գօմիթաճըլար մահպուսիլէթ վէ իտաճա մահքիւմ օլտըլար: Ֆազաթ կիզլի Էրմէնի գօմիթէսի շէտիտ թէտպիրլէր էլէ ալտը: Գօմիթէնին վէրտիկի էմիր իւզըն, տէրհալ իքի մազարաթլը խաֆիլէր գաթլ օլընտըլար իքի գօմիթէ ազալարը էլի իլէ, վէ պուլըլար պիր վազըթ կիզլէտիր: Էր: Ֆազաթ վաբօրալ լազիպ օլաճազլարը էսնաւէ թաւըլուպ, ժանտարմալար իլէ պիր միւքէմէլ գազկալա մէճալը օլտուլար: պիր ժանտարմ գաթլ օլընտը, պիր տիկէրի տէնիգէ աթըլտը վէ պաշգալարը հարէլէնտիլէր: Գօմիթաճըլարտան պիրի մախպուստա քէնտիսինի թէլէֆ իթտի, տիկէրի հէրհալտէ աաըլաճադ:»

Արնապուտարը իթաաթա կէթիթմէք վէ Մաքէթոնիալը չէթէլէրի բազլաճադ իշիւն Պապը Ալի իւշ հաֆթա քէֆայիթ իտէր տէ: միշ, վէ պու միւտտէթ խիթա: մընաա սայէի Շահանէտէ աաալիշ պէր քէմալ օլաճադ ըմըշ:

ՏԱԽԻԼԻԹԷ

Սօֆիատան պիւտիլիտիկինէ կէօրէ, Աւստրիա, Բուսիա վէ Ֆրանստ տէվլէթլէրի իլէմի թէ: պիլիզաթլարլէ Պուլիւրիալ թէ: մին իտուպ, աաքէր թօրլաճաթըն թաալիէ իթմիշլէր վէ Թիւրքիա իլէ օլան մէսէլէրին հալլիինի քէնտիլէրի տէրէօհաէ իթմիշ օլտըզլարըն պիւտիլիտիկինէ:

— Պուլիւրիատա աուհ ու ա: սայիշի իպգա իթմէք իշիւն շիմ տիքի վիւքէլանըն տէկիշիլմէսի իզթիլա իթտիկինի Բէթրսպուկ կազէթալարը հազըլարլար:

— Լօնտրատա պիր Պուլիւր գօնաօլաճանէսի թէհէսիս իթմէք իշիւն հիւքիւմէթ գարար վէրմիշ տիր:

ԻԹԱԼԻԱ

Վալէնզա շէհրինտէ տախի յունիս 14 տէ Էրմէնիստան վէ Մաքէթոնիա իշիւն պիր միթինկ թէ: ճիւմիւ օլընմըշ տըր: 25 շիրքէթլէր թտրաֆընտան մուրախալար վէ հէր պիր բարթիէ մէնտուկ զէ: վաթ վէ բէ չօգ էհալի հազըր պուլընմըշլար:

Բալէրմաէ վէ Նաբըտա տախի տյը մաքսէտլէ միթինկլէր թն: ճիւմիւ օլընաճադըն Բրօ-Արմէնիա հազըլար:

— Յունիս 5 թարիխէ Բօմաճան վէրիլէն թէլէկրաֆալար Բաբանըն վէֆաթըն պիւտիլիտիկինէ օլտըզլա: իլընտան պիզ վէ պիւթիւն Սիան: պօլ ճիրիտէլէրի մէքթիւր թէլէ: կաֆլարը ալիէն տէրճ իթմիշ ի: տիք: ֆազաթ էրթէսի կիւն վի: լուտ իտէն ելէնի թէլէկրաֆալար Բաբանըն տահա ճան չէքիշտիր: մէքտէ օլուպ, բուհընը թէսլիմ իթմէտիկինի պիւտիլիտիկինէ: Պու: նունլէ պէրապէր Բաբանըն սօ: սաաթլարընտա պուլընտըղը թա: պիպլէրին բաբօրթլարը իլէ միւս: պէթ տիր:

— օ —

ԲՈՒՍԻԱ ՎԷ ԱՄԵՐԻԿԱ

Գիշնէվտէ Եահուտիլէրին գըր: կընը պաշգա մէմալիքլէրտէն չի: լաաէ՝ Մ: Ամերիկա տէֆեարը ումուճիլի միւթէսիւր էյլէտիր: 3000,000 Էրմէնիլէրին գըրկըլա: ըր Մ: Ամերիկա տէվլէթլէրինէ պու տէրէճէ թէհէսի իթմէմիշ իտի: ֆազաթ պուլընլէ պէրապէր պու տէֆա Ամէրիկալը թահիթ իտէն ինտանէլզէրլիք տուկու: սը օլմալուպ, էն չօգ մէնֆաթ տուկու տըր, զիրա Բուսիատա Եահուտիլէրէ գարշը թէգէիգաթ արթըղճա: պուլըլար գաթար գա: թար Ամերիկալա հիւքէթ իտէ օր: լար: Բուսիատան տախի Ե: հուտիլէրտէն բէք չօղը օ հօլու թուլմազտա տըրլար: շու հալտէ օլ տէրէճէ Եահուտիլէրին Ամէրի:

կատա արթմասընըն մազարաթլը օլաճադը տիւշիւնիլիյօր: Պու: նտան պաշգա, Մ: Ամերիկալա թապի օլան Եահուտիլէր ճուճա: իլիլթ իշիւնի Բուզվիլթէ պիր մահզէր թազ: իլէ, Բու: սիատա միւթէմէքին միլիթտաշ: լարընըն մուհաֆազալար իշիւն Մ: Ամերիկա տէվլէթլէրին միւտալի: լէսիլի իսթիլաճա իթտիլէր: Մ: Բօզվիլթին պու մաալտա պիր մահզար գապուլ իթմէսի իւզէ: ըրինէ, Բէթրսպուկտան նիմրէսի սուլէթտէ վէ կազէթալար վաա: թաալ իլէ «Բուսիա քէնտի տա: խիլ իշիւրի իշիւն էճնէպի միւ: տախիլէսինի աալա գապուլ իտէ: մէք:» ճէվապը վէրիլտիր:

Վաշինկթօն վէ Բէթրսպուկ պէյնինտէ պու հօլտա հաալ օլան մուպալէնէթի էֆքեալ: պազլա: ըն վէ պախուսուս ինկիլիլէրին զաննընճա: Չին մէսէլէսի իլէ տա: խի պիլիշուպ, իքի տէվլէթ պէ: նինտէ տիւշմիլըք հուսուլա կէ: թիլէպիլիլ տէյնէլէր օլտու: Ֆա: գաթ Մ: Բօզվիլթին ալ նուլթը պու զաննիյաթըն բէք տօղրու օլմաաղընը իսպսթ իտէյօր, շէօյ լէքի: միւքթիւր իսթիլաալը թազ տիմ իտէն հահուտի հէլիլթի Մ: Բօզվիլթի հուղարուճա գապուլ իթ: մէսինտէ: րուս հիւքիւմէթի տա: խի տիկէր տէվլէթլէր կիպի Գիշ: նէվ վուգաթլընտան միւթէհէսի օլտու վէ պիլիլմ Լիւն զալտեսի: նի իթճա իթտիկիմիզ կիպի Բու: սիա տախի Գիշնէվ գըրկընըն իթճա իթմիշ տիր» տէյուպ, մէ: սէլէի թէտգըք իտէճէկիլի, վէ իւսմէն պէօլլէ: պիր միւրաճա: թըն Բուսիատա պէտպալտ Եահուտիլէրէ նէ տէրէճէ ֆաիտէ: սի օլապիլէճէկիլի թէֆէքիւր իթմէք իգալալ օլտըլընը իւզէ թիլի սէօլլէմիշ տիր:

Շու հալտէ՝ էկէր Չին վէ Մ: ն: շուրիա մէսէլէսինտէն իշիւր պաշգա իլէնկ քէսպ իթմէք իտէ, Ե: հուտի մէսէլէսի վաշինկթօն վէ Բէթրսպուկ պէյնինտէ խուսումէթ հուսուլա կէթիթմէքտէն իրազ կէօրիւնիյօր:

ԹԵԼԷԿՐԱՖԻԱ

Սրաւնպօլ, 26 Յունիս

Լիբանանտա հուսուլաճադ իլէթի զուհուրա կէլմիշ օլմաալ իւզէրինէ: Պէրուլթ վէ Թրապօլուս մապէյ նինտէ գարանթիւնա գօնուլտը:

Բաքիւ, 26 Յունիս

Յունիս ալլէի վարիտաթը 20 միլիլիոն ֆլ. ֆազալա կէօթէրլիյօր:

Բօւնա, 26 Յունիս

Պու սապահ սաալ ծտէ թա: պիպլէրին վէրտիկի լարօրթ իւզ իլէ՝ Բ բանըն խաաթալըղը զիյա տէ տղըրաշմըշ տըր: կարտինալ վօլլիինի տիւն տաճ:

ա էնտիրտի վէ պու կիճէ էօլտիւ:

Սրաւնպօլ, 26 Յունիս

Պուլիւր սինօրընա թիւրը ա: քէրլէրի կէօնտէրլիմիշ օլտըղընա տալիւ չըգան հապաաիսին էսաա: սըղ օլտըղը իւսմէն իլան օլընտը: Օսմանլը աաաքիլիին սինօրա հօլանըլմաաըն իպթիլա իթտի: իլէն հիշ պիր հարէքէթ Պուլիւրիա թարաֆընտան վուգու պուլմաաղը նը մէքթիւր իլաննամէ իւզէ իտէ: յօր:

Թիւրքիանըն Պուլիւրիալա գար: շը իլանը հարպ իտէճէկիլի տա: յիւր պօրսատան զուհուր իտէն չա: յէաթ լիւրք տաիլէրինտէն գաթիլէն թէքիլպ օլընըյօր:

Արիւնա, 26 Յունիս

Գապիլէնին թէլէքիլի Մ: Բալիէ իհալէ օլընտը: Ելէնի գապիլէն Տէ: լիհանիս թարաֆտարլարընտան թէլէքիլ օլընաճադ տըր:

Լօնտրա, 26 Յունիս

Ֆրանսա ճուճհուրիլէթ իշիլի Մ: Լուպէ Լօնտրատան Ո: էնտուրա կիտուպ, միւթէլէֆա գալիցա վիթթօրիտըն մէզարը իւզէրինէ պիր գուրօնա վաղ իթտի:

Մարքիւ Լանսօֆլ Մ: Լուպէ: նին շէրլիֆինէ գէյաֆէթ վէրտի: Մ: Տէլգաաէ, էյիլէր վէ պէօյիլ ինկիլիզ մէմուրլարը հաղըլ պու: լընտըլար:

— Բէյրըրըն Նիւլվանկտան ալ: տըղը մալիւմաթա պինաէն, Չին: տէ պուլընա պիւթօն րուս պէօ: յիւք զապիլէր: վէ մէմուրլար րուս հարպիլէն նազըրը թէնէրալ ֆուրօրաքիլին էլզտինէ կիտուպ մէլիս իթմիշլէր: Գարարլարը խաֆի գալմըշ տըր:

— Ճարօնիանըն մուհարէպէյէ մէյիլի հալէքէթլէրի արթըյօր:

ԲԱՌԱՐԱՆ

ՊՈԼԿԱՐՔԻԷՆ — ՀՍՅԵՆՆԷՆ — ՏԱՃԿԵՆՆԷՆ
30 ՐԻՆԵՑ
ԱՍՏՈՐՔ ՄԻԼԻՏԵՆՆԷՆ

Հրատարակուած են առաջին 7 պրակները եւ միացեալին տպա: գրութիւնը մեծ փութով յառաջ կը տարուի, այս նպատակով կազմուած Մասնախումբի հակողութեան տակ:

Բախմանդապիլն է 5 ֆր. կանխիկ ճամբու ծախքը մեր վրայ:

Հասցիլին մէկ մ. սը յատկ. ցուած է տիւղ ոյս ազգ. վարժաբանին:

Փափաքողք բաժանորդագրուելու համար դիմելու են Մասնախումբի գանձապետին հետեւեալ հասցէով:

Տ. Մարքիւ Յակոբեան — Սօֆիա Մանիթ. — Հայաշառ քաղաքներէ բաժանորդագրուիլ ուզողներ կրնան զիմիլ նաեւ իրենց բնակած քաղաքի Թաղ. Խորհրդին:

ՄԱՍՆԱՌԻՄԲ

Одговорникъ Н. Драгулевъ

Печатница Взаимность Варна.